

öro för all evighet tryggade åt Alexander II:s skugga. – Northcote understödde i värtaliga ordalag motionen, som antogs enhälligt, äfvensom en kondoleansadress till hertiginnan af Edinburgh.

Äfven öfverhuset har gillat tvenne dylika adresser.

Man bör komma ihåg, att England icke har att aflägga tacksägelse. Två år äro ej förgångna sedan de båda folken, såsom ofta förut, stodo mot hvarandra med handen vid svärdsfästet. Men en sann statsman, tillika en stor man äfven i vetandets verld, väger icke detta. Han uttalar hvad han vet vara och i historien skola förblifva erkänd sanning.

10

240 NÅGRA ANMÄRKNINGAR ANGÅENDE KREIKAN KIELIOPPI, KIRJOITTANUT K. J. LINDEQVIST.

Morgonbladet n:o 69, 24.III 1881

Jag är ingalunda rätter man att ur vetenskaplig synpunkt uppskatta detta lärda arbete. Men jag tilltror mig, nutidens utomordentliga pedagoger må derom säga, hvad de behaga, hafva något vetande om, hurudana läroböcker en skola behöfver. Min fasta öfvertygelse, att de okunniga och omdömeslösa efterbedjarena af hvad andra försäkrat dem utgöra en nutidens fordan, om det lyckas dem att i våra skolor utrota den humanistiska bildningen, skola förstöra finska folkets framtid, inger mig intresse äfven för Grekiskans lärande.

20

Herr lektor Lindeqvist är en utmärkt lärare och kanske än mera framstående kännare af de gamla språken. Det är derföre med all skyldig aktning för författaren dessa anmärkningar framträda.

30

I boken har jag tittat här och der, först på formläran för verbum; och till min stora glädje funnit att författaren öfvergifvit det dumma Arendtska originalitets-jägtandet, hvilket hr L. tidigare sökte göra gällande i den af honom öfversatta grammatiken. Denna förtjenst är nu blott negativ. Men en stor positiv förtjenst har förf. inlagt genom att till slutet af etymologin förvisa läran om ljudlagarne – såsom man redan af innehållsförteckningen finner. I förbigående må frågas, om det verkligen gjort förf. så stor glädje, att genom hänvisning till paragrafnummer, icke till sidotalet få förarga hvar och en, som vill taga någon notis om hans bok? Paragraf hade ju derjemte kunnat utsättas framför rubriken eller inom parentes efter densamma. Men man får i vårt land vara en författare eller förläggare tacksam, som likväl består en sådan förteckning. Nuförtiden anses väl i andra länder underlåtagandet häraf bevisa bristande vett.

40

Men hvarföre har icke förf. ökat sin förtjenst med att relegera äfven de stundom mycket långa inledningarne till deklinationer och konjugationer till dessas slut?

Förtjensten beror deraf, att mången lärare, såsom fortskridandets beryktade representant, följer fåran åt och pluggar dessa abstrakta regler i pojkarne, förr än de hafva något ordförråd att tillämpa dem på. Förf. hade icke bordt föranleda ett sådant användande af boken. Jag finner icke heller, att han gifvit någon anvisning i saken i företalet. Detta är illa betänkt. I början af inledningen till, konjugation t. ex. får lärjungen veta, att »verbets genera äro tre: aktivum medium» o. s. v. Derpå berättas för honom: »De verba, som sakna aktiverne och endast hafva *medium* eller *passivum*, kallas *deponentia*». Skall nu lärjungen läsa detta, förrän han sett ett enda *medium* konjugeradt eller någon

50

uppgift på dess betydelse? På samma sätt får han på förhand lära känna stam och bindevokal för optativus och aoristus, hvilka för honom äro nya, i förut inlärdä språk okända former. Det är i sanning obegripligt, att en så insigtsfull förf. icke fattat förvändheten i denna anordning och gagnlösheten af *berättelser*, sådane som de ofvan anförda.

De finska grammatikförfattarene förfara allmänt på samma sätt och värre. De börja städse med den långa, tråkiga ljudläran och bokstafs-förvandlingsläran och äfven undervisningen börjar vanligast härmed. Den ene af förf:s biträden, också han en lärd språkkarl, skulle kunnat anföra något härom och kanske hindra misstaget.

10

Berömligt har förf. i företalet till deklination sammanträngt läran om bokstafsförändringen på tre sidor. I stället har han här inklämt äfven läran om accenten, hvilken kan vara af gagn för de få lärjungar, som fortsätta vid universitetet. För alla andra är den gagnlös och hade gerna kunnat förvisas till slutet af hela läran om deklinationerna. En brist är, att förf. aldrig öfversatt t. ex. kasus- och modusbetydelsen till undervisningsspråket. När han, som väl är, på blott ett tiotal rader expedierar artikeln, synes han hafva glömt, att lärjungarne redan känna bestämda artikeln både i Svenskan och Tyskan och att en upplysande hänvisning till denna hade varit nödvändig.

20

Men detta är småsak. Bokens stora oförlåtliga fel är, att både deklinationer och konjugationer inskränkas till endast tvenne. Till senare¹ deklination t. ex. skola höra ord, hvilkas stam slutas på konsonant. Och likväl tvingas förf. tillägga men i en hop hithörande ord slutas dock stammen på vokal. Icke ens detta löjliga tillägg har väckt förf. till besinning. Till 2:dra klassen för verbets konjugation höra – verberna på *mi!* d. v. s. första konjugation blir i sjelfva verket hela konjugationen.

Det oförlåtliga är, att denna indelning afviker från latinska grammatikens, sådan denna läses på lyceerna; ty båda språkens böjning är densamma. Lärjungen får nu lära sig, att ändelserna Nom. *us*, Gen. *i*, Dat. *o* o. s. v. höra till 1:a deklination och motsvara ändelserna *a, æ, æ!* Detta är ren galimatias! Sannerligen borde icke förf. till näpst och andra till varnagel bokens begagnande på lyceum förbjudas. Men en förständig lyceilärare kan väl något afhjelpa saken genom att med bläck utstryka förf:s indelning och deröfver rubricera en förnuftigare. Den drastiska kritiken må blifva förf:s straff.

30

Förf. säger, att han velat skriva både för skolans och universitetets behof och klagar öfver den stora svårigheten att förena båda uppgifterna. Men ingen lärer väl varkunna sig öfver hans lidna nöd. Ty ingen har bedt honom göra sig mödan att finna på *quadratura circuli*. Skulle läsningen af grekiska på våra lyceer vara normal, hafva tillräckligt antal timmar och icke bero af godtyckligt val, vore grammatikens inrättning likgiltigare. Om förf. nu kommer att med sin bok mera gagna eller skada skolan, är icke lätt att säga. Skolan behöfver på 5:e klassen ingen ny grammatikalisk undervisning och har icke dåmera tid att inlära ett så diffyst opus. Den behöfver nog hvarje undervisningstimme för grekiska litteraturen. En följd af detta missgrepp i planen är också, att man har svårt att veta, hvar i boken man skall söka och finna ett ämne afhandladt.

40

50

J. V. S:n

¹ Den 3:dje i latinet.